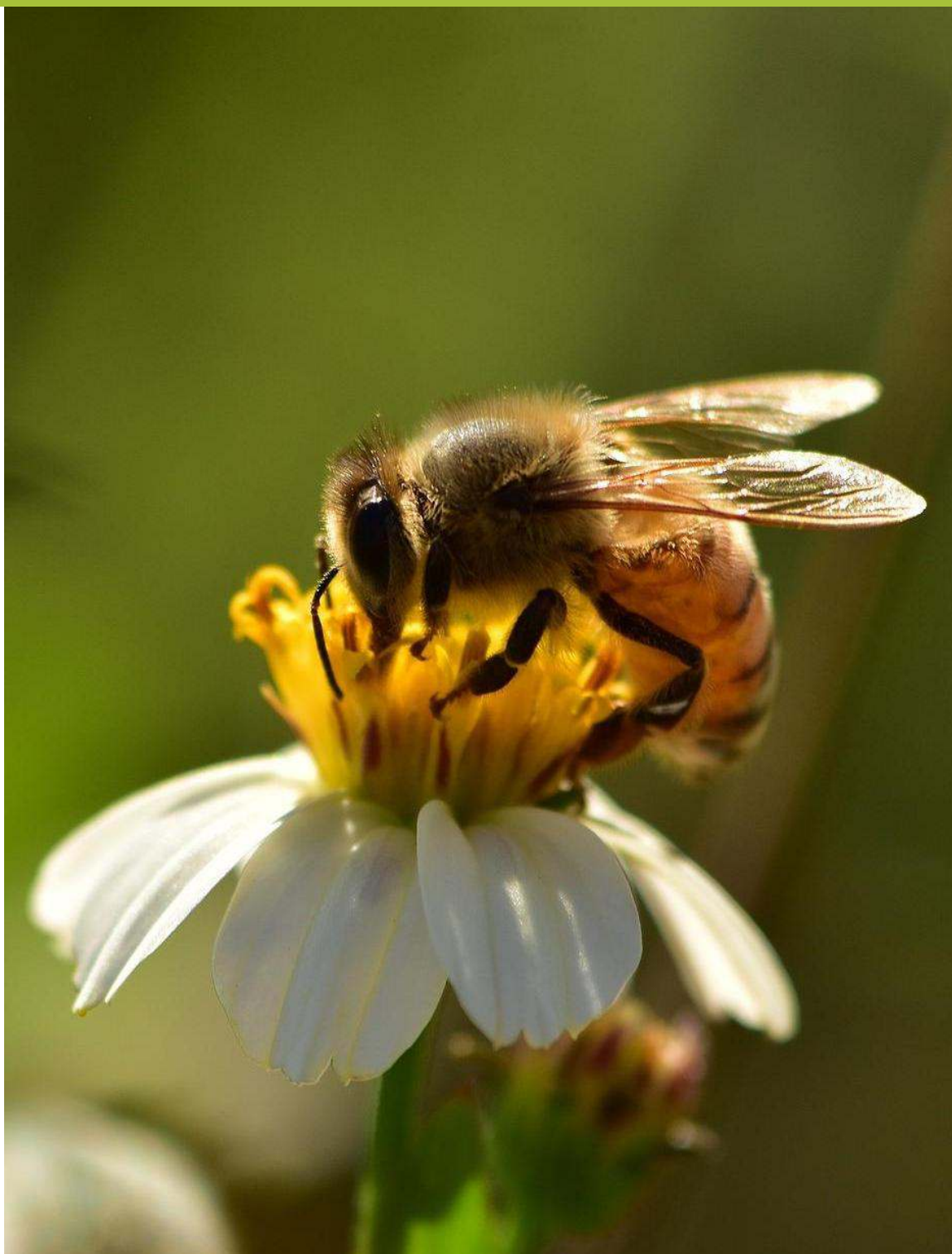

Voorjaar 2023

Gidsengids

IVN ENSCHEDE

INSTITUUT VOOR NATUUREDUCATIE

Nummer 264

BELEEF DE NATUUR!

Colofon

De Gidsengids van IVN Enschede verschijnt 4 x per jaar.
Voor meer informatie zie: www.ivn.nl/afdeling/enschede
en www.facebook.com/IVNEnschede

Redactie Gidsengids

Tijdelijk redactieadres
IVNEnschedesecretariaat@gmail.com

Website en Facebook

* Jan Willem Visschers
tel. 053 476 55 35 - email: jwvisschers@gmail.com
* Erika van Oldeneel - email: erika1961@hetnet.nl

Drukker

* Editoo B.V. te Arnhem
tel. 085 773 774 2 - www.editoo.nl

Lidmaatschap IVN

Aanmelden en opzeggen per email via secretariaat
Contributie per jaar leden € 24,00; huisgenoten € 6,00
Minimale jaarbijdrage donateurs is € 15,00.
IBAN: NL05 INGB 0000 8388 83 t.n.v. IVN afd. Enschede

Bestuur

Voorzitter

* Hanneke van Dorp
Wooldrikshoekweg 104
7535 DD Enschede
053-4780392
email: hanneke_van_dorp@planet.nl

Secretariaat

1e secretaris
* Nico van Diepen
Bouwhuishorst 23
7531 EZ Enschede
06-47270894
email: ivnenschedesecretariaat@gmail.com

2e secretaris

* Vacature

Penningmeester

* Dirk Nijenboer
Van Riebeekstraat 95
7535 ZJ Enschede
053-4311364
email: dendirk@home.nl

Coverfoto - Pixabay

Van harte welkom bij IVN Enschede

IVN, Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid, is een organisatie met ca. 180 afdelingen in Nederland en ca. 26.000 leden, waarvan ca. 8.000 actieve vrijwilligers. IVN heeft als doel mensen bij de natuur te betrekken en jong en oud laten beleven hoe leuk, leerzaam, gezond én belangrijk onze natuur is.

Onze afdeling IVN Enschede telt momenteel ruim 100 leden incl. huisgenootleden. Zij zetten zich in op het gebied van milieu, natuureducatie en duurzaamheid. Vooral door het stimuleren van natuurbeleving willen we onze liefde en kennis voor de natuur delen. Tevens organiseren we speciale bijeenkomsten voor onze leden en donateurs. Per kwartaal ontvangen zij het afdelingsblad de "Gidsengids".

Zin om vrijblijvend eens te komen kijken, mee te doen met onze activiteiten of lid worden? Dan kun je contact opnemen met ons secretariaat. Je bent van harte welkom!

Werkgroepen

- * Schoolwandelingen
- * Grijs, Groen en Gelukkig
- * Heemtuin
- * IVN infokraam
- * PR & Communicatie
- * Publiekswandelingen

In dit nummer

- 3 Van de voorzitter
- 4 Agenda ALV 6 april 2023
- 5-9 Jaarverslag 2022
- 9 Tuinvogeltelling
- 10 Jeugdherinneringen en nostalgie
- 11 Dichter bij het verleden kom je niet
- 12 Hennik en Dika
- 13 Generatiewisseling bij mossen en varens
- 14 De scholekster, de vogel van het jaar 2023
- 15 Vogelpuzzel
- 16 Voorvertoning film "Onder het Maaiveld".
Het Fliertpad een klompenpad
- 17 Twee belevingen Nieuwjaarswandeling
- 18 Project Nectar index
- 19 Bijtentoonstelling, bijenpad en bijentelling
- 20 Voorjaarswandeling Abraham Ledebroerpark
- 21 Familiegeschiedenis Abraham Ledebroer
- 22 Poelenonderzoek Bonhoeffer
- 23 Agenda publiekswandelingen
- 23 Fotoverslag renovatie kruidentuin Lammerinkswönnerr

Van de voorzitter

De eerste Gidsengids van 2023! Een voorjaarseditie, maar nog vol met winterse verhalen en winterse plaatjes. De belangrijkste pagina van deze Gidsengids vind je als je deze bladzijde omslaat, daar staat namelijk de uitnodiging en de agenda voor de Algemene Ledenvergadering op:

Donderdagavond 6 april om 19.30 uur
in het Nivoncentrum aan de Dotterbloemstraat 120 Enschede

We hopen dat er weer veel leden aanwezig zullen zijn! Denk er ook eens over na of je het bestuur kunt komen versterken. Met de huidige drie (misschien vier!) bestuursleden is het best moeilijk deze IVN afdeling draaiende te houden. Zonder hier direct een functie te noemen waarvoor we iemand zoeken zou het voor ons heel fijn zijn de taken over meer personen te kunnen verdelen. In feite kan een nieuw bestuurslid aangeven welke werkzaamheden het best bij haar of hem zouden passen en daarmee het werk voor de zittende bestuursleden verlichten en het bestuur minder kwetsbaar maken.

Dat klinkt misschien best zorgelijk, maar dat ben ik niet over onze IVN afdeling. Het ledental groeit de laatste jaren gestaag, het aandeel actieve leden is heel groot, zowel onder de oude als de nieuwere leden. Veel van de cursisten van de Landschapsgidsenopleidingen zijn al actief in de afdeling! Met zijn allen verzetten we veel werk verzetten; dat blijkt wel uit het jaarverslag (pagina 5 t/m 8 van dit blad).

Ook de toekomst van de Gidsengids zie ik weer zonder veel zorgen tegemoet! Als jullie zo door gaan met kopij sturen zal de redactie daar met plezier mooie Gidsengidsen van kunnen maken.

De prachtige foto van de omgeving van Lonneker onder dit stukje herinnert ons meteen aan de nieuwjaarswandeling. Twee verslagen geven een impressie van deze goed bezochte en gezellige bijeenkomst! Ook zijn er twee verslagen van de publiekswandeling over voorjaarsbloei in het Ledeboerpark. Voor deze wandeling heeft Martin heel veel informatie op gezocht en die deelt hij met ons allemaal, zo leren we nog wat nieuws over dat park dat de meesten van ons al zo lang kennen!

Pim haalt wat jeugdherinneringen op aan de omgeving van zijn vroegste jeugd: Kotkamp en Zonnebloemstraat en vult zo het verhaal uit het vorige nummer over dat deel van de stad nog wat aan. Nico heeft weer een puzzel gemaakt en maakt bekend wie de winnaar is van de vorige! Dat was een kleine greep uit de vele interessante artikelen en met zo'n mooie foto op de achterpagina laat je dit blad met plezier nog even op tafel liggen!

Ik wens alle lezers een heel mooi voorjaar!

Hanneke van Dorp

Mooie luchten tijdens de Nieuwjaarswandeling - Celia Horst

Agenda ALV 2023 van IVN Enschede

Hierbij nodigt het bestuur van IVN Enschede leden en donateurs uit voor de Algemene Leden Vergadering op 6 april 2023, Nivongebouw Dotterbloemstraat 120, aanvang 19:30 uur.

Voor, tijdens en na de vergadering is de werkgroep Kraam aanwezig met educatieve materialen, waaronder veel mooie boeken. Er is geen pinautomaat, dus graag contant betalen.

1. Opening
2. Mededelingen, vaststellen agenda
3. Verslag Algemene Ledenvergadering van 7 april 2022 (te vinden in Gidsengids 261, zomer 2022, pagina 4, <https://www.ivn.nl/afdeling/enschede/eerdere-gidsengidsen>)
4. Jaarverslag 2022, exclusief financiën (te vinden in Gidsengids 264, voorjaar 2023)
5. Financieel jaarverslag 2022 (wordt de leden toegestuurd per mail)
6. Verslag kascontrolecommissie
7. Nieuw lid kascontrolecommissie - Lidy Schans en Erika van Oldeneel vormen voor 2023 de commissie. Gezocht: reserveslid.
7. Begroting 2023 (wordt de leden toegestuurd per mail)
8. Samenstelling bestuur.
Aftredend 2023: Hanneke van Dorp. Herkiesbaar
Aftredend 2024: Dirk Nijenboer
Aftredend in 2025: Nico van Diepen
Het bestuur stelt voor Hanneke van Dorp te herkiezen. Tegenkandidaten kunnen tot 48 uur voor de vergadering schriftelijk worden ingediend bij de secretaris. Er is dringend behoefte aan nieuwe bestuursleden. Kandidaten kunnen zich melden bij de secretaris.
9. In veilige handen
IVN streeft ernaar dat iedereen zich bij activiteiten plezierig en veilig voelt.
Aandachtspunten: 1. VOG (verklaring omtrent gedrag) 2. Vertrouwenspersoon
10. Vooruitblik, wat verder ter tafel komt. Mogelijk oprichting werkgroep interne activiteiten
11. Rondvraag en sluiting

Na afloop van de vergadering wil Nico een natuurbingo voor doven en slechthorenden uittesten. Graag uw medewerking. Prijsjes beschikbaar.

Villa Zonnebeek op zaterdag 11 maart 2023 - Louis Knuppel

Jaarverslag 2022

Jaarverslag IVN afdeling Enschede 2022

Dit verslag bevat een beschrijving van de activiteiten van het afgelopen jaar. In dit jaar 2022 kwamen de activiteiten weer op gang, na de voorgaande coronajaren. Het verslag begint met een beschrijving van algemene zaken. Daarna volgen de interne activiteiten. Vervolgens komen de werkzaamheden van de werkgroepen aan de orde. Het financiële verslag zal per mail worden verzonden naar de leden en donateurs.

Algemene zaken

IVN afdeling Enschede heeft op 31 december 2022 honderd-zeven hoofdleden, vijftien huisgenoot-leden en zeven donateurs.

In 2022 hebben we afscheid moeten nemen van een aantal leden. Wij gedenken met eerbied Jan Oostindië en Nico van der Veen, die beide in het verleden veel hebben betekend voor de afdeling. Ook gedenken wij Hans Leussink, cursist van de Landschapsgidsenopleiding, die in de loop van de cursus overleed. Onze gedachten gaan ook uit naar Chris Paus, die huisgenootlid was en echtgenoot van ons lid Ria Paus.

Het bestuur is in de loop van het jaar uitgedund naar leden: Hanneke van Dorp (voorzitter), Nico van Diepen (secretaris), Dirk Nijenboer (penningmeester) vormen het bestuur. Pim Bosman heeft zijn bestuursfunctie om gezondheidsredenen opgezegd. Wij danken hem voor zijn jarenlange bijdrage aan onze vereniging, waaronder zo'n 15 jaar actieve bemoeienis met de heemtuin. Enige tijd heeft Frans Briër een bijdrage aan het bestuur geleverd, maar hij heeft helaas na een zelfgekozen proefperiode besloten geen onderdeel van het bestuur te gaan uitmaken. Uit de LGO-cursus heeft een cursist belangstelling getoond voor een bestuurstaak. Duidelijk is dat het bestuur aanvulling behoeft.

Het bestuur heeft vergaderd op 3 februari, 10 maart, 7 april, 19 mei, 5 oktober, 14 november en 16 december. Daarnaast heeft de voorzitter (of haar vervanger) de vergaderingen van Wageler Samen bezocht. Ook zijn twee IVN-districtsbijeenkomsten bezocht.

IVN Enschede heeft een bijdrage geleverd aan de Twentse Landdag op 18 september in het Ledeboerpark.

IVN Enschede maakt gebruik van het ledenadministratiesysteem Procurios van landelijk IVN. Nico van Diepen is de beheerder, met Jan Willem Visschers als back-up.

De ALV 2022 vond plaats op 7 april en werd bezocht door twintig leden.

De landschapsgidsenopleiding Enschede Haaksbergen is afgerond met twintig gediplomeerden. Er is in september een nieuwe cursus van start gegaan met 18 deelnemers.

De slootjesdag vond dit jaar weer op locatie plaats. Op 11 juni kon IVN in het Zweringspark zo'n 75 enthousiaste kinderen verwelkomen.

De stiltewandeling Stil en Donker tijdens de Nacht van de Nacht was weer een succesvolle coproductie van IVN Enschede en Landschap Overijssel.

Interne activiteiten

Door de beperkingen in verband met corona konden we in 2022 geen traditionele nieuwjaarsbijeenkomst houden. Het IVN uitje was op 23 juli en ging naar de Bijenstichting in Vorden. Directeur Jaap Molenaar hield een enthousiaste en inspirerende workshop. Ook leidde hij ons rond in de bijvriendelijke tuin. Al met al een succesvol uitje, georganiseerd door Chris, Marian en Henk

Onder leiding van Greetje en Chris hebben twee coördinatoren-bijeenkomsten plaatsgevonden in het Lammerinkswönnert op 16 juni en 17 oktober. Doel was om ideeën op te doen voor de structuur van de afdeling en de richting waarin de afdeling zich ontwikkelt.

Twee maal is door een groep gidsen het Aamsveen bezocht om te onderzoeken wat de excursie- en wandelmogelijkheden zijn na de ingrijpende werkzaamheden daar. De tweede keer was de beheerder van Landschap Overijssel ook aanwezig. De vooruitzichten zijn gunstig. De enige 'interne' wandelingen waren dit jaar de voorbereidingswandelingen voor de publiekswandelingen.

Werkgroep PR&Communicatie 2022

Graag beginnen we dit jaarverslag over 2022 met positieve nieuws. De werkgroep PR&Communicatie is onlangs versterkt met een tweede PR-lid. Van harte welkom Laura Tuller.

In het jaar 2022 heeft ondergetekende de PR&Communicatie helaas alleen moeten verzorgen. Desondanks is het gelukt om 11 persberichten uit te brengen, waarvan er 10 geplaatst zijn in papieren media, zoals Huis aan Huis bladen en wijkkranten en is er een aantal online geplaatst. Onze PR-mailinglist bevat momenteel ca. 240 e-mailadressen van belangstellenden voor de IVN activiteiten en nieuwsbrieven. In 2022 hebben deze belangstellenden 11 keer een uitnodiging voor een wandeling of activiteit ontvangen, omdat er na het plaatsen van een persbericht nog ruimte was voor meer deelnemers. De animo om zich aan te melden voor een publiekswandeling kwam voorzichtig op gang na de coronaperiode. Voor deelname aan wandelingen of activiteiten moet men zich nog steeds via onze IVN website aanmelden. Het sturen van de mailingen was erg succesvol, met enige regelmaat werd daarop gereageerd en meldden mensen zich aan voor de activiteit.

Het komende jaar hoopt de werkgroep een aantal plannen op te pakken die nog op de plank liggen, en zich te kunnen richten op het nog breder promoten van IVN Enschede. Hetzij via perscontacten, gemeente, andere IVN afdelingen en de Vereniging Wageler Samen. Zeker nu met Laura erbij, stapt de werkgroep PR&Communicatie ook 2023 vol vertrouwen tegemoet.

Tineke Eitink-Doornhein

Werkgroep Heemtuin 2022

Dit jaar viel op dat er minder vernielingen waren in de Heemtuin, wellicht door afwezigheid van de meeste bankjes? In februari weer storm met een omgewaaid berk tot gevolg, bij hoek tuingedeelte bovenop het wilgenteenhekje, dit alles op 17/2 7.30u 15m/s W 996 hPa bij 9 gr. Vr. 18/2 storm Eunice 15.10u 19 m/s 990 hPa bron Yvon, logboek. Wel hopen we dat er in 2023 weer nieuwe bankjes geplaatst gaan worden, dat hoort toch wel bij het geheel, er wordt door goedwillende mensen veel gebruik van gemaakt.

Nu in de eerste maanden is het nog blad en dode takken ruimen en paden met houtsnippers bestrooien, de eerste bolletjes zoals lenteklokje laat zich weer zien evenals holwortel, speenkruid, sleedoorn, bosanemoon.

In april in bloei gele dovenetel, daslook, zenegroen, kievitsbloem (altijd zeer bijzonder), look-zonder-look, boshyacint, bosanemoon, maagdenpalm, vergeetmijnietje, speenkruid, vogelkers. Ook Oranjetipjes waargenomen! Er is ook waterdrieblad door Pim meegenomen, in de vijver geplant, op 28 maart beginnen de heembostochten voor de kleine kinderen en moesten wij de looproutes langs de bosranden weer netjes maken. Ook dit jaar hebben we weer te maken met droogte; Yvon schrijft in het logboek op 11 mei: Het neerslagtekort is nu al groter dan in recordjaar 1976. De vijver is eigenlijk alleen gevuld met regenwater in de winterperiode en vroege voorjaar! Het was dus weer veel gieteren voor Yvon. Af en toe loopt er iemand een ochtend mee, bv van de IVN landschapsgidsencursus. Zo werden er filmopnamen gemaakt in het heembos door studenten van Saxion Hogeschool (Creatieve Studies) Eind juni was daar op het grasveld een tent met een vrouw en een man, er is hen gezegd dat kamperen in het park verboden is!

Midden juli waargenomen in bloei; rolklaver, koningskaars, valeriaan, jacobskruiskruid. Afen toe komt Mariska ons een handje helpen, een aardige dame met rollator, ook dat kan bij ons. Yvon kweekt regelmatig zelf planten zoals koningskaars en groot kaasjeskruid, chicorei, speerdistel. Eind van de zomer zijn de windveren van de schuur geveerd door David, begin sept. staat de Roombeek droog! Op 18 september is er de Twentse Landdag in het Ledeboerpark, veel regenbuien plm 11 mm toch nog tamelijk veel bezoekers! IVN had twee kramen met o.a. boeken en zelfgekweekte planten en een kraam met info over wilde bloemen/vogels. Mooi versierd met bloemen e.d. Half november winterrogge gezaaid op de akker, eerst met geleende woelvork akker bewerkt, winterrogge en woelvork van Viermarken. Altijd veel kweekgras in de akkergrond aanwezig. 't Waterschap heeft de bermen/oever van de Roombeek met bosmaaier gemaaid (eind okt.)

Wij als vrijwilligers van de werkgroep heemtuin doen ons werk nog altijd met plezier in een prachtige rustige omgeving, maar ook bij ons slaat de vergrijzing een beetje toe en lichamelijke ongemakken, wat betekent dat wij er graag een aantal mensen bij zouden willen zodat de heemtuin kan blijven bestaan en onderhouden! De groep bestaat in 2022 uit Magda, Yvonne, David, Pim, Ruud, Ietje, Jeanette, Ton, Marion en Hanneke. Voor de koffie en thee zorgt Mariëtte op het Wönnert!

Logboek: Yvonne en jaarverslag: Jeanette

Werkgroep Infokraam 2022

We konden dit jaar op een aantal momenten als 'kraamteam' present zijn om IVN te promoten en ook om mensen de gelegenheid te geven wat materialen, die natuur-gerelateerd zijn, te bekijken en eventueel te kopen. We geven maar even een lijstje van die momenten:

07-04-2022 Algemene ledenvergadering
15-05-2022 Molendag Wissinks Möl
11-06-2022 Slootjesdag '22
18-09-2022 Twentse Landdag '22
20-10-2022 Paddenstoelenevenement Smalenbroek
24-11-2022 Terugkomavond LGO E&H '21-'22
03-12-2022 Na afloop van Module 7 LGO E&H '22-'23 (in Koetshuis Hof Espelo)

Onze presentie werd gewaardeerd. Mensen konden wat spullen bekijken, soms wat aanschaffen, maar vooral ook even een praatje maken. Dit alles dankzij de inzet en het enthousiasme van het 'Kraamteam'. We willen ook nog zeker even noemen dat we uit de nalatenschap van Madeleine Gimpel aan het begin van dit jaar een heel aantal dozen met natuurboeken in ontvangst mochten nemen. Veel mensen maakten van de gelegenheid gebruik om uit die nalatenschap fraaie boeken, gidsen, naslagwerken voor een aardig prijsje aan te schaffen.

We hopen dat we het komend jaar op meerdere momenten met de infokraam onze IVN en daarmee de natuurbeleving, van dienst kunnen zijn. Wilt u de huidige voorraad van de infokraam eens inzien, kijk dan op onze website: www.ivn.nl/afdeling/enschede/ivn-infokraam

Jan Willem Visschers

Werkgroep Schoolwandelingen 2022

In 2022 is in samenwerking met de afdeling Duurzaamheidseducatie van Gemeente Enschede door IVN opnieuw een bijdrage geleverd aan natuuronderwijs aan leerlingen van basisscholen.

* In april is gewandeld op het landgoed Groot-Brunink. In totaal zijn 119 leerlingen van 6 groepen rondgeleid door een 12-tal IVN gidsen.

* De Slootjesdagen konden gelukkig weer plaats vinden onder zomerse omstandigheden was er een grote opkomst van enthousiaste kinderen, vaders, moeders, opa's en oma's.

* Wederom was er helaas geen mogelijkheid om het Aamsveen te bezoeken.

* In oktober zijn in het Ledeboerpark voor de najaarsactiviteit 261 leerlingen van 14 groepen door 14 IVN vrijwilligers begeleid. Helaas waren er meer aanmeldingen van scholen dan wij hebben kunnen bemensen.

* Op 20 oktober was er een Paddenstoelen Bingo; deze viel enigszins letterlijk in het water, maar er kwamen toch een aantal familieleden met hun kinderen enthousiast de route volgen.

Al met al kunnen we toch met tevredenheid terugkijken op de schoolwandelingen in 2022. Met speciale dank aan Barbera Lagraauw-Quist, die het merendeel van deze activiteiten heeft gecoördineerd.

Chris Eijkholt en Marian Lansink-Boensma

Werkgroep Publiekswandelingen 2022

Het was een mooi jaar voor Publiekswandelingen. In totaal 11 excursies, gemiddeld met zo'n 20 deelnemers. We kijken ook met een goed gevoel terug op de Gidsendag van 12 november, waar 20 gidsen acte de presence gaven, 10 oudgedienden en 10 pas afgestudeerde LGO'ers.

Daar Greetje erg druk is met de organisatie van LGO- en NGO-cursussen had de werkgroep dringend versterking nodig. We zijn blij dat Betty Meijerink ons wil helpen met een deel van de administratie die nodig is om excursies aan het publiek te kunnen aanbieden.

Lidy Vrijheid

Overzicht van alle uitgevoerde activiteiten

22 februari 13.30 uur + herhaling een week later	Boerenwegen door Stroinkslanden	Greetje, Hanneke	2 keer gelopen totaal ongeveer 40 deelnemers
18 maart 13.30 uur	Stokhorst	Nico, Lidy S, Joke V.	28 deelnemers
22 april 13.30 uur	Noord Esmarke	Nico, Lidy S, Hanneke	15 deelnemers
25 mei	Vliegveld	Nico, Greetje, Henk B. en Lidy S.	28 deelnemers
Zomeravond-wandelingen i.s.m. Landschap Overijssel	Lonnekerberg	Hanneke, Lidy V.	17 deelnemers
	1 juli Sagenwandeling	Lidy S, Lidy V, Hanneke	27 deelnemers
	21 juni		
3 augustus	reeënexcursie Buurserzand	Chris, Francoise	15 deelnemers
20 september	Houwbeek	Jan Willem, Joke, Jacques	21 deelnemers verslagje in gg.(herfst)
20 oktober	paddenstoelen kinderactiviteit Stroink kraam met Louis, Marian, Francoise en Betty	Greetje, Lidy V, Lidy S, Ineke, Chris, Martin, Jan Willem Jansen, Joke	15 kids + familie helaas "in het water gevallen" zie verslag in de GG.(winter)
28 oktober	paddenstoelen volwassenen Stroink	Greetje, Lidy S, Lidy V	25 deelnemers (zie verslag in de GG.(winter))

Werkgroep Voortgezet Onderwijs 2022

De voorbereidingen voor Stedelijk Zuid (Veldwerk Aamsveen) waren in gevorderd stadium, maar de roostermaker van de school had een fout gemaakt en de activiteit kon uiteindelijk niet doorgaan.
Lidy Vrijheid

Werkgroep Poelenproject 2022

Op 24 en 25 mei 2022 vond het Poelen project van EnHOe, IVN en het Bonhoeffercollege Van de Waalslaan plaats. Onder leiding van 14 "poel assistenten" van EnHOe en IVN hebben de leerlingen van 4 HAVO en 4 VWO in groepjes van 3 in het veld de kwaliteit van in totaal 14 poelen onderzocht aan de hand van een biotische index voor waterdieren en een scorelijst voor de ecologische kwaliteit in het landschap. Daarna gingen ze naar school terug om in het lab de waterkwaliteit chemisch te bepalen en een verslag te schrijven.
Hanneke van Dorp

Werkgroep Grijs, Groen en Gelukkig 2022

Bovenstaande slogan die vanuit IVN gebruikt wordt heeft een verbinding gekregen met Groen Verbindt, een 'beweging' die zich onder andere manifesteert op en rondom Erve Leppink ten oosten van de wijk Helmerhoek in Enschede. Erve Leppink is een landelijk gelegen, kleinschalige locatie van de Posten, speciaal voor ouderen met dementie. Vrijwilligers van onze IVN vereniging werken hier mee aan de rolstoelwandelingen. Op verschillende dagen, volgens een rooster, gaat de groep vrijwilligers met de bewoners van De Posten/Erve Leppink wandelen, als de weersomstandigheden dat toelaten. Een mooi initiatief dat door de bewoners/-begeleiders op prijs wordt gesteld.

Natuurlijk zullen we tijdens de wandeling om ons heen te kijken om te genieten van en te attenderen op de natuur om ons heen! Karin Ferwerda ,vrijwillig medewerkster van Groen Verbindt, coördineert en organiseert deze activiteit. We hopen dit mooie vrijwilligerswerk blijvend te kunnen uitvoeren!
Jan Willem Visschers.

Werkgroep Website IVN-Enschede 2022

De website van onze vereniging is te vinden op www.ivn.nl/afdeling/enschede en wordt bijgehouden door Erika van Oldeneel en ondergetekende.

We proberen via de website allerlei zaken die voor onze leden en andere belangstellenden van belang zijn te communiceren. Denk hierbij aan aankondigingen van excursies, nieuwe gidsengids, landelijke acties, overzicht van de verenigingsstructuur, contactmogelijkheden met het bestuur of met de vertegenwoordigers van de verschillende werkgroepen enz.

De website is een onderdeel van de landelijke IVN en moet daarom in het 'format' dat door landelijk IVN gemaakt is gebruikt worden. Dat format gaat al zo'n 10 jaar mee en kent z'n beperkingen. Daarom besloot het landelijk bestuur van IVN om een nieuw format voor de website te zoeken. Alle lokale webbeheerders werden hiervan op de hoogte gehouden en tenslotte werd gekozen voor een ander format te weten WordPress. Eind van dit jaar 2022 zou de nieuwe website al in werking moeten zijn, maar er waren de nodige problemen te overwinnen en zo werd de 'livegang' van de nieuwe website uitgesteld naar 30 januari 2023.

Tenslotte wil ik nog met u delen dat Erika besloot om als webbeheerder haar taak neer te leggen. Gelukkig niet meteen, maar tot het moment dat we iemand anders vonden om haar taak over te nemen. Ze blijft wel beheerder van onze IVN-Enschede Facebookpagina. Dat is heel fijn! Hartelijk dank voor het werk dat je verrichtte voor de website en voor de fijne samenwerking, Erika! Gelukkig vonden we al iemand die bereid is om haar op termijn te gaan vervangen.

We hopen dat onze website in een behoefte voorziet. Graag horen we ook alle op- of aanmerkingen die ons helpen om u met dit medium nog beter van dienst te kunnen zijn.
Jan Willem Visschers.

Werkgroep Facebook IVN-Enschede 2022

Onze vereniging heeft naast een website ook een Facebook-pagina: <https://www.facebook.com/IVNEnschede>

Erika van Oldeneel beheert deze pagina. Het bereik van deze pagina is nog steeds matig maar wel behoorlijk gegroeid: we hebben ruim 300 volgers. De vraag is natuurlijk, of deze volgers alle berichten lezen. De statistieken, die ik als beheerder kan inzien, geven gemiddelden van rond de 100 'lezers'. De facebookpagina biedt actueel IVN-Enschede -nieuws, meestal met een doorverwijzing naar de website. Verder algemene natuurberichten, bijvoorbeeld berichten van de Vogelbescherming, Natuurmonumenten enz., waarvan ik denk dat ze voor ons IVN-publiek interessant kunnen zijn.

Zo nu en dan komt er een vraag of opmerking via de Facebookpagina, die ik dan zo goed als mogelijk beantwoord. Zo was er laatst een mevrouw zo attent ons een foto te sturen van een aantal vergeten IVN-bordjes bij het Smalenbroek, die vervolgens opgehaald zijn!
Erika van Oldeneel

Werkgroep Redactie GidsenGids 2022

Het afgelopen jaar 2022 zijn er ook weer 4 edities van de GidsenGids uitgebracht.

Dat klinkt als een gewone voorzetting van wat al jaren normaal en vanzelfsprekend was, maar dat was het allerminst. Zoals mogelijk bekend zijn Celia Horst en Tineke Eitink na 8 jaar eind 2021 gestopt met hun redactionele werkzaamheden voor de Gidsengids.

Dat betekende dat vanaf begin 2022 nieuwe redactieleden moesten worden gezocht; het alternatief de gids opheffen was geen optie. De Gidsengids is toch de beste manier de IVN leden Enschede te informeren over allerlei zaken. Die voorlopige redactieleden zijn intussen wel gevonden.

Zowel Nico van Diepen als Hanneke van Dorp en ondergetekende zijn voorsnog bereid het redactionele werk op zich te nemen. Hierbij dient nog wel vermeld te worden dat Tineke Eitink nog steeds – zij het op de achtergrond – meedenkt in de eindfase bij de definitieve opmaak van de gids. Een opsteker is wel dat Stephanie Herlaar zich heeft gemeld als potentieel nieuw redactielid en dat geeft wat hoop op een verdere invulling van de huidige redactie.

Ten aanzien van de uitgebrachte edities in 2022 is wel gebleken dat het toch moeizaam gaat met het aantal aangeleverde artikelen. Waar eerder nog 24 pagina's per editie haalbaar was, komen we nu nog maar aan 16 pagina's. Het zou derhalve mooi zijn dat ook van leden meldenswaardige artikelen worden aangeleverd die overige IVN leden zouden kunnen interesseren. De Gidsengids wordt online aangemaakt met het programma van Editoo. Per editie worden er 125 exemplaren – waarvan 10 voor promotiedoeleinden – gedrukt en via Post.nl aansluitend bezorgd bij de leden en donateurs. Op de website van IVN kan de Gidsengids tevens in kleur worden bekeken evenals oudere uitgaves.

Louis Knuppel

Werkgroep LandschapsGidsenOpleiding LGO 2022

Kernteam: Haaksbergen, Gerrit van der Lee, Maria Wielens en Jan van den Berg, Enschede: Hanneke van Dorp, Nico van Diepen, Jan Willem Visschers, Joke Voogt en Greetje Koster

Wisselingen Kernteam: In de zomer van 2022 is er een wisseling geweest. Jan van den Berg (Haaksbergen) stopte en Joke Voogt (Enschede) werd lid.

LandschapsGidsenOpleiding 2021-2022 : Begin 2022 zaten we nog middenin de Corona Lockdown en konden de fysieke lessen niet doorgaan. Gelukkig konden wel les geven via Zoom en konden we de excursies zo voorbereiden dat de cursisten in 2-tallen zelfstandig een route met uitleg konden lopen. Na januari werden de Coronamaatregelen minder en konden we onze lessen en excursies weer met een paar kleine aanpassingen door laten gaan. In september 2021 zijn we gestart met 24 cursisten. Allemaal mensen van IVN Enschede en Haaksbergen. In de loop van het opleidingsjaar zijn er 4 mensen gestopt, 2 omdat de opleiding niet aan hun verwachtingen voldeed, 1 verhuisde en 1 vanwege privé omstandigheden. Op zaterdag 9 juli ontvingen 20 nieuwe landschapsgidsen hun diploma met een fietstocht en een feestelijke lunch bij Captain Jack. En bij het uitreiken van de diploma's was Rick Hoeksema, voorzitter Cursushuis IVN NL aanwezig. Veel van deze cursisten zijn tijdens hun opleiding al actief geweest bv bij de Sloot-

jesdag, schoolwandelingen en publieks-wandelingen. Op dit moment zijn er 15 van de 20 (oud) cursisten actief binnen de afdeling Enschede en/of Haaksbergen.

LandschapsGidsenOpleiding 2022-2023 : We begonnen in september met 18 cursisten. De meesten cursisten zijn lid van IVN Enschede en Haaksbergen maar er is ook deelname uit Almelo en Hengelo. Onderwerpen die behandeld zijn, zijn met name de kennis van de natuur uit de NGO Map en lessen over Gidsvaardigheden en kennismaking met elkaar. 2 oud cursisten van de LGO 21-22 hebben een les verzorgd in deze opleiding. Op dit moment zijn er nog 14 cursisten. 4 zijn om verschillende redenen gestopt of minder actief. We hopen dat we in juni deze opleiding met een mooi resultaat af te kunnen sluiten.

NGO Fase 2 : Bij het bestuur van Enschede en Haaksbergen was behoefte om een vervolg op de LGO te ontwikkelen. Om zo meer mensen te krijgen die kunnen helpen bij het opzetten, behouden en verbeteren van natuuractiviteiten. Ook bij de LGO-ers was behoefte voor een vervolg. Er was samen met het Cursushuis al een analyse gemaakt. En we wisten wat er nog in deze 2e fase zou moeten om het een volwaardige NatuurGidsenOpleiding (NGO) te laten zijn. In oktober zijn we begonnen met het ontwikkelen van deze NGO fase 2. We hebben de lesinhoud bepaald en zijn bezig om de verschillende lessen vorm en inhoud te geven. We moeten nog veel doen en denken dat we in oktober 2023 met deze NGO fase 2 kunnen starten.

Ontwikkelingen m.b.t. onze opzet van de gidsenopleiding : Landelijk is er behoefte aan een ander soort NatuurGidsenOpleiding. Het Cursushuis volgt onze ontwikkelingen met grote belangstelling. En 3 andere afdelingen hebben we al om informatie over de LGO gevraagd omdat ze zelf met zoiets willen starten.

Greetje Koster

Vereniging Wageler Samen 2022

De Vereniging Wageler Samen bestaat uit zeven organisaties die actief zijn in en om het Ledeboerpark en het Wageler. Leden van de Vereniging zijn: Bijenvereniging Enschede, IVN Enschede, Zone College, Stawel, Stichting boerderij de Viermarken, Stichting Landgoed het Wageler en de Parkcommissie van het Ledeboerpark. We denken dat we door nauwer samen te werken het gebied mooier en betekenisvoller kunnen maken en dat we ieder onze doelen samen beter kunnen realiseren.

Als vereniging zijn we een belangrijke partner voor de gemeente bij ontwikkelingen in en het beheer van het gebied. Tevens verzorgen we samen met veel vrijwilligers educatieve activiteiten. Natuur, historie, educatie, zorg, recreatie en landbouw komen hier samen. Kijk voor meer informatie op Facebook Ledeboerpark Wageler.

Alle 7 deelnemende organisaties zijn vertegenwoordigd in het bestuur van de vereniging. Voor IVN neemt de voorzitter of de secretaris van de afdeling deel aan de (bijna) maandelijks gehouden bestuursvergaderingen op de eerste vrijdag van de maand. Enkele belangrijke gebeurtenissen waar we ons als IVN extra bij betrokken voelen in 2022 waren:

* Bij het Lammerinkswönner is het graanpad aangelegd met veldjes met 8 verschillende gewassen. In 2022 werden hier mooie houten bordjes met de naam en een plaatje van het gewas bij geplaatst. Een QR-code verwijst naar meer informatie.

* Ook in 2022 heeft het Abraham Ledebouerpark de Green Flag Award gewonnen. Een eerbetoen aan de mooiste parken van de wereld. De jury kijkt bij de beoordeling van het park naar: faciliteiten, ontwikkelingskansen, veiligheid en de mate waarin burgers helpen met het beheer van het park. Voor meer info www.greenflagaward.org

* Op 18 september vond de Twentse Landdag plaats, waar IVN met een kraam met informatieve materialen en leerzame activiteiten aanwezig was.

* Bij de aanplant van het nieuwe voedselbos bij de Vier Marken op 3 december hielpen enkele IVN-er mee.

Voor IVN Enschede is Barbera Lagraauw een belangrijke medewerker van Wageler Samen omdat ze onze activiteiten voor de basisscholen coördineert. Tijdens haar zwangerschapsverlof in de eerste maanden van 2023 wordt zij vervangen door Tineke Eitink.

Van de Penningmeester

Beste leden en donateurs, de financiële stukken die bij dit verslag horen worden per mail naar jullie verzonden.

Omdat we vorig jaar veel nieuwe leden mochten verwelkomen, wil ik dit bij deze verduidelijken. Enige jaren geleden is tijdens een Algemene Ledenvergadering afgesproken om financiële stukken niet meer te plaatsten in onze Gidsengids omdat ons verenigingsblad ook wordt neergelegd in openbare gelegenheden. Ik heb van de meeste van jullie het e-mailadres, dus kan dit geen probleem zijn. Er zijn twee leden die geen e-mailadres hebben. Mochten deze leden deze financiële stukken willen ontvangen, neem dan contact op met de penningmeester, dan zal ik zorgen dat deze stukken per post naar jullie worden gezonden.

Deze financiële stukken zullen o.a. besproken worden op de Algemene Ledenvergadering die gepland staat voor donderdagavond 6 april a.s. in het Nivon gebouw, Dotterbloemstraat nr.120, aanvang om 19.30 uur. De afrekening over 2022 en de begroting van 2023 vinden jullie in kolom 3 en 4. De financiën over 2022 en zijn door de kascommissie gecontroleerd en goedgekeurd.

Ik wil graag van deze gelegenheid gebruik maken om de lokale leden (leden die niet landelijk betalen) en de donateurs uit te nodigen om de contributie of donatie voor dit jaar over te maken. De Landelijke Vereniging heeft ons geadviseerd om de contributie met €1,00 te verhogen naar €25,00, omdat de landelijke afdrachten ook verhoogd worden met €0,50 per lid. Deze verhoging zal nog besproken worden op de Alg. Ledenvergadering. De huisgenoten betalen nog dezelfde kosten als voorheen.

De contributie bedraagt: € 25,00

Voor huisgenoten is dit: € 6,00

De minimale donatie bedraagt: € 15,00

Graag overmaken op rekening: NL05INGB 0000 8388 83 t.n.v. IVN afd. Enschede.

Een a kunnen jullie ook lezen in dit blad in het Colofon op pagina 2.

Bij voorbaat mijn hartelijke dank.

Dirk Nijenboer, penningmeester, telefoon: 06 14840108

Baby nieuws

Op zondag 5 maart 2023 is Maaïke geboren, dochter van Rudy en Barbera Lagraauw.

Van harte gefeliciteerd, Rudy en Barbera, we wensen jullie veel geluk en plezier met Maaïke!

Tuinvogeltelling

Een paar jaar geleden moesten we met lede ogen aanzien dat de ons zo vertrouwde merel flink in aantal afnam in de Nederlandse tuin. Ook de tegeltuinen en schuttingen waren daar debet aan.

Gelukkig is er steeds meer aandacht voor de groene, insect- en vogelvriendelijke tuin. Merels zoeken graag wormen in het gras, en hebben struiken nodig om hun nesten te bouwen. Dit jaar blijkt dat het beter gaat met de merel.

De uitslag 2023 : de huismus steekt dit jaar met kop en schouders boven de rest uit. Op plaats 1 staat dus de huismus, op 2 de koolmees, op 3 de pimpelmees, die op plaats 4 gevolgd wordt door de merel.

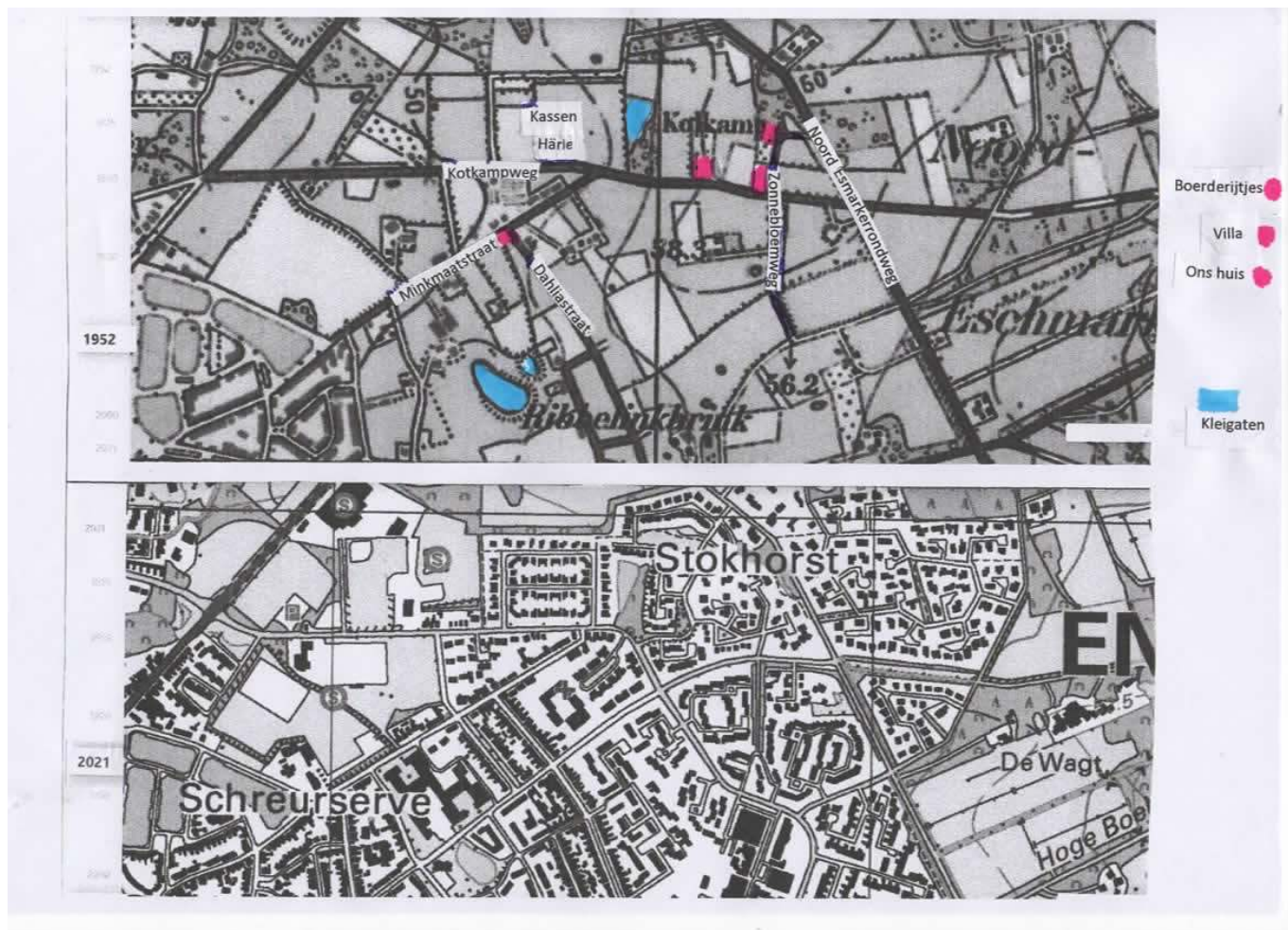
Buiten de merel wordt ook de grote bonte specht vaker gezien. Doordat natuurbeheerders meer dan vroeger bewust dode bomen laten staan in park en bos, vindt de grote bonte specht plek genoeg om een nest te maken en voedsel te vinden.

We kunnen een heleboel doen om in onze tuinen vogels aan te trekken. Op de site van de Vogelbescherming staan een aantal simpele tips : www.vogelbescherming.nl/in-mijn-tuin En wie wordt er nou niet blij van het heldere lied van een merel aan het eind van een mooie dag ...
Tineke

Op 23 februari spotte Nico al een vroege vogel op het nest ..

Jeugdherinneringen en nostalgie

Het artikel van Nico van Diepen over (on)opgeloste mysteries, Gidsengids winter 2022, riep bij mij wat jeugdherinneringen op die ik wel met jullie wil delen.

Ik heb tot m'n 6e jaar (1946-1952) gewoond in het huis Minkmaatstraat hoek Dahliastaat, dus redelijk dichtbij de boerderijtjes die Nico in zijn artikel beschreef. Het was er nog echt landelijk, de Dahliastaat was redelijk bebouwd met woningen de Minkmaatstraat, in dat gedeelte, slechts enkele woningen. Er werd in deze omgeving door ons gezin veel gewandeld en daarom ken ik ook de boerderijtjes aan de Zonnebloemweg, een zandweg toen, evenals de Kotkampweg die, vanaf de Oldenzaalsestraat tot het punt waar de Minkmaatstraat zich invoegde, ook nog een zandweg was, wel enigszins verhard met oorlogspuin uit de binnenstad.

Het laatste gedeelte tot aan de Noord-Esmarkerrondweg was bestraat met klinkers en aan dat deel stond ook het woonhuis, uit het verhaal van Nico, dat gesloopt is. Dat "huis" ken ik meer als een villa, het lag wat van de weg af, omgeven door een hoge heg en een 2-delig smeedijzeren hek sloot de wit begrinde inrit af.

Wat ik toen zo interessant vond, was dat de hekken op een ijzeren wielje over een ijzeren strip op de grond liepen en zo in een kwart cirkel open en dicht konden. In het linkerdeel van de Kotkampweg, t.h.v. de Minkmaatstraat, stonden de witgekalkte kassen van de (toen) bekende enschedese bloemisterij Härle.

Grappig is misschien ook wel dat ik, in dat deel van de Kotkampweg, eens met m'n oudere zusje in de berm bloemen aan het plukken was voor onze moeder die jarig was. Er kwam een man aan fietsen die stopte en ons zeer vermanend toesprak dat het verboden was om zo maar wilde planten te plukken. ('t was vast een toekomstig IVN'er) Later is mij verteld dat het Klein Hoefblad was, hetgeen wel zou kunnen kloppen; m'n moeder was in maart jarig en de opgebrachte puin/zand verharding is wel een geschikte biotoop voor dit plantje.

Overigens zie je in dat deel van de stad ook nog de restanten van de steenfabriekindustrie in de vorm van kleigaten/leemkuilen; bij de kwel/bron van de Roombeek ligt een kleigat waarvan de "Volksmond" naam me niet meer te binnen wil schieten... (mogelijk van steenfabriek Schreurs) en Roberskom aan de Floraparkstraat (van steenfabriek/wasserij Robers), beide gaten waren in mijn tijd een stuk groter.

Het Stokhorst, met name ook het gebied rond de boerderijen aan de Zonnebloemweg en de villa aan de Kotkampweg, is ook bekend uit de 2e wereldoorlog toen Enschede werd bevrijd (1-2 april '45). De Engelsen die via het oosten van de stad optrokken richting Lonneker/Oldenzaal stuitten hier op tegenstand en gezien het feit dat de dag ten einde liep werd besloten rond het gebied Noord-Esmarkerrondweg/Kotkampweg/Zonnebloemweg hun kamp op te slaan. Daar werden ze 's nachts verrast door een groep terugtrekkende Duitsers, bij deze schermutselingen sneuvelden naast een aantal Duitsers ook twee Engelsen, die zijn in een stukje weiland tussen de twee boerderijtjes (tijdelijk) begraven. Ik zie nog de 2 houten kruisen met hun namen erop, die ik toen nog niet kon lezen.... Overigens, gezien de eerder genoemde tegenstand, werd er vanuit het havengebied, dat inmiddels al wel in handen van de geallieerden was, met artillerie, over de stad heen, geschoten op het Stokhorst. Bij het "inschieten" sloegen enkele granaten vlakbij ons huis aan de Minkmaatstraat in. Een scherf die ons schuurtje doorboorde is bewaard gebleven en heb ik nog steeds met wat andere spulletjes uit die tijd op de boekenplank liggen.

Ja, een stukje jeugdherinnering en historie, wat zou dat boerderijtje "Erve Kotkamp" uit 1740 allemaal kunnen vertellen..... , maar enfin, de Zonnebloemweg.

Pim Bosman

Bron: eigen herinnering en overlevering - Bijlage: 2 topografische kaartjes 1952 - 2021

Dichter bij het verleden kom je niet ...

Na een lange periode van afwezigheid kropen dit voorjaar in het Lammerinkswönnner weer vrijwilligers in de huid van boer Hennik en boerin Dika...

Het bezoekerscentrum was tot 9 maart ingericht als origineel Twents l6s hoes, compleet met boerderijdieren. Bezoekers van het W6nnner konden ervaren hoe het boerenleven vroeger was, hoe mens en dier samenleefden in een gezamenlijke woonruimte, waar de houtkachel brandde, met schapen en geiten op stal.

Ook vond er s'ochtends een natuur educatie activiteit plaats voor leerlingen van Enschedese basisscholen. De enthousiaste vrijwilligers Hennik & Dika lieten de leerlingen van groep 6 en 7 in en rond de boerderij de sfeer van toen proeven. De kinderen gingen met hen terug in de tijd en zagen zo hoe boerenkinderen vroeger op een Twentse boerderij leefden.

Ze speelden oudhollandse spelletjes zoals hoefijzer gooien, touwtje springen, steltlopen en leerden met een juk twee emmertjes water te dragen. Ze konden zien dat mensen vroeger veel van wat ze nodig hadden, uit hun eigen directe omgeving haalden. De kinderen mochten ook houtzagen, weven op een oud weefgetouw en Twentse eierbotter bakken op de houtkachel.

Dit alles in tegenstelling tot onze moderne tijd, waarin we vrijwel de hele wereld gebruiken om in onze behoeften te voorzien. Wat natuurlijk ontzettend veel energie kost. Deze duurzame boodschap loopt als een rode draad door het hele programma van Hennik & Dika.

Mari6lle zorgde er elke keer voor dat alles weer gereed was voor gebruik voor de volgende ochtend. Maar het was de moeite waard. Zowel leerlingen, leerkrachten, ouders, als ook onze eigen vrijwilligers waren enthousiast. Wat een leuke en leerzame activiteit en Hennik & Dika .. wat een enthousiasme, wat een inzet. Graag tot volgend jaar!

Tineke

Dika Hillie legt Mees uit hoe men vroeger het weefgetouw gebruikte

Wim en Greetje, 2 van de 19 enthousiaste Hendrik en Dika's, die zich in het voorjaar inzetten voor basisschoolleerlingen van groep 5,6 en 7.

Generatiewisseling bij mossen en varens

Van de bloemplanten weten we allemaal wel dat ze bloemen en zaden maken voor de voortplanting. Bij mossen en varens gaat de voortplanting een beetje anders. Zowel de mossen als de varens kennen twee verschijningsvormen of generaties: de sporophyt en de gametophyt, die elkaar afwisselen in een cyclus, genaamd de generatiewisseling. Alle cellen van de gametophyt hebben slechts 1 setje chromosomen (haploid), terwijl alle cellen van de sporophyt er 2 setjes hebben (diploid). Hieronder zal ik uitleggen hoe dat zit, maar dan vanuit een genetisch perspectief.

Mossen

De meest in het oog springende generatie is het mosplantje. Als voorbeeld neem ik Haarmos, een topkapselmos. Dit is de gametophyt-generatie, zo genoemd omdat deze plant de geslachtscellen (gameten) maakt. In de top van een stengel wordt 1 eikel gemaakt en langs de zijkant van de stengel worden vele beweeglijke mannelijke cellen gemaakt. Dit “maken” gebeurt door een mitose-celdeling. Daarom hebben de geslachtscellen exact het zelfde aantal chromosomen (1 setje dus) en exact dezelfde genetische eigenschappen als het mosplantje (zie afbeelding mitose). De geslachtscellen zijn in wezen dus gespecialiseerde cellen van de gametophyt.

Onder natte omstandigheden kan een mannelijke cel naar een eikel zwemmen en daarmee samensmelten. De bevruchte eikel heeft nu 2 setjes chromosomen, namelijk die van de eikel en die van de mannelijke cel. Deze cel is nu dus diploid. Er is een nieuw individu ontstaan, uit een optelsom van de mannelijke en vrouwelijke genetische eigenschappen. De bevruchte eikel gaat nu uitgroeien door mitose-celdelingen (voor een mitose maakt het geen verschil of de cel haploid of diploid is) en vormt zo een steel met een sporenkapsel: de sporophyt-generatie. De sporophyt groeit dus op de gametophyt en “parasiteert” daar op.

In het kapsel van de sporophyt worden de sporen gemaakt. Dit gebeurt volgens een meiose-celdeling, ofwel een reductiedeling. Het aantal chromosomen gaat nu weer van 2 setjes naar 1 setje per cel (zie afbeelding meiose). Sporen zijn haploid. Bij deze meiose-celdeling “paren” de chromosomen. Er vindt daarbij een uitwisseling plaats van eigenschappen per chromosomenpaar. Door deze uitwisseling zullen alle sporen een verschillende genetische inhoud hebben (zie afbeelding meiose).

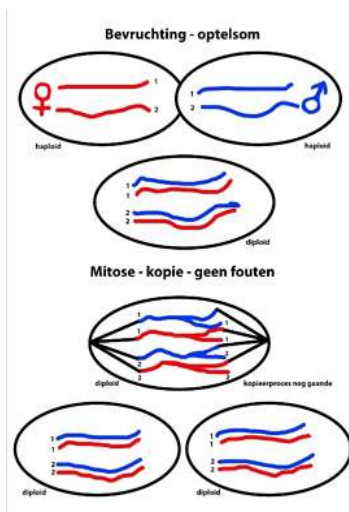
De haploide sporen worden door de wind verspreid en groeien onder gunstige omstandigheden weer uit tot een nieuwe mosplant (gametophyt). Zo is de cyclus weer rond.

Varens

De generatiewisseling gaat bij varens nog weer even anders dan bij de mossen. Bij de varens is de meest bekende verschijningsvorm de diploide sporophyt. We kennen allemaal de bruine ronde sporangia onderaan het blad van een mannetjesvaren. Hier vindt de meiose of reductiedeling plaats om de haploide sporen te vormen. De sporen worden door de wind verspreid en ontkiemen onder gunstige omstandigheden op de grond. Daar vormen zij nu een fragiel dun haploide weefsel, het prothallium (gametophyt) genaamd. Op dit prothallium worden door een mitose de mannelijke en vrouwelijke geslachtscellen gemaakt. Een mannelijke cel zwemt onder natte omstandigheden naar een eikel en smelt er mee samen. Nu is er weer een diploide cel ontstaan, die uit kan groeien tot een volwassen varen. Nadat het prothallium zijn taak verricht heeft, verdwijnt het weer snel, zodat je het zelden te zien krijgt.

Uitleg bij de figuren

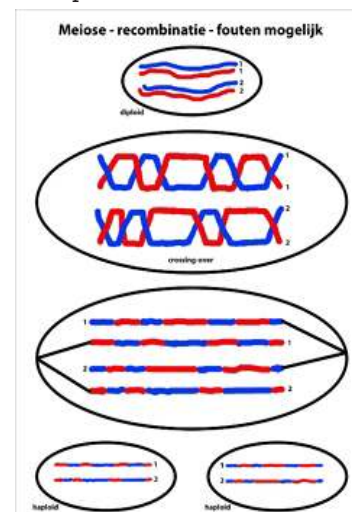
In de tekenvoorbeelden heb ik een denkbeeldig organisme genomen met 2 chromosomen per cel: chromosoom 1 en

chromosoom 2. De rode chromosomen zijn van een vrouwelijke eikel en de blauwe van een mannelijke cel.

Bij een bevruchting worden de chromosomen van de haploide mannelijke cel overgedragen aan de haploide vrouwelijke eikel. In het voorbeeld zijn dat 2 chromosomen van de man plus 2 chromosomen van de vrouw. De bevruchte eikel is nu diploid.

Bij een mitose worden er eerst exacte kopieën gemaakt van alle chromosomen. Dit gebeurt door splijting van het chromosoom (dubbele helix, DNA), waarna de complementaire kanten weer aangevuld worden. Daarna trekken de zwarte draden de chromosomen naar één kant, waarna de cel zich deelt. In de tekening is een diploide cel gekozen. Voor een haploide cel geldt hetzelfde proces.

De meiose kan alleen optreden bij een diploide cel. Het is tenslotte een reductiedeling waarbij het aantal chromosomen gehalveerd wordt. Aan het begin van de meiose-celdeling “paart” chromosoom 1 van de man met chromosoom 1 van de vrouw, en zo voor elk ander chromosoom. Tijdens deze paring kunnen stukken chromosoom worden uitgewisseld door middel van “crossing-over”.

Op de kruisingen breekt het chromosoom met behulp van speciale enzymen en wordt daarna weer aan elkaar gezet. De kans is groot dat niet de oorspronkelijke uiteinden weer aan elkaar gezet worden. Er worden dan stukken chromosoom verwisseld. Zijn de stukken even groot en op dezelfde positie, dan vindt er alleen verwisseling van eigenschappen plaats en treden er verder geen fouten op. Zijn de stukken niet even groot, of is de plaats van de breuk niet dezelfde, dan kunnen er wel “mutaties” of fouten optreden (bijv. puntmutaties, deleties of suppleties).

Sommige met ernstige afloop (ziekte of dood), sommige zonder zichtbare schade. Heeft een chromosoom een “extra” stuk gekregen (suppletie), dan zou dit extra stuk DNA in de toekomst kunnen muteren tot een nieuwe en succesvolle eigenschap. Martin Hoek

De scholekster, vogel van het jaar 2023

De Scholekster (*Haematopus ostralegus*) is een zwart-witte steltloper uit de familie der scholeksters (*Haematopodidae*). Onder vogelaars heet de vogel ook wel Bonte Piet, vanwege zijn fel oranje snavel en poten, en het scherpe “pieieiet” geluid.

Sinds 2001 kiezen Sovon Vogelonderzoek Nederland en de Vogelbescherming jaarlijks de “Vogel van het jaar”. In 2008 is gekozen voor de Scholekster omdat het toen slecht ging met de populatie. Voor 2023 is de Scholekster voor een tweede keer vogel van het jaar. Waarom ?

De Scholekster staat op de Rode Lijst en is dit jaar uitgekozen omdat deze nog steeds extra aandacht nodig heeft. De aantallen van deze weidevogel lopen al jaren in flink tempo terug. Op basis van de laatste tellingen is bekend dat er een broedpopulatie van ca. 35.000 broedparen in Nederland voorkomt. Dat is nog maar 30 % van de broedpopulatie van midden 80er jaren.

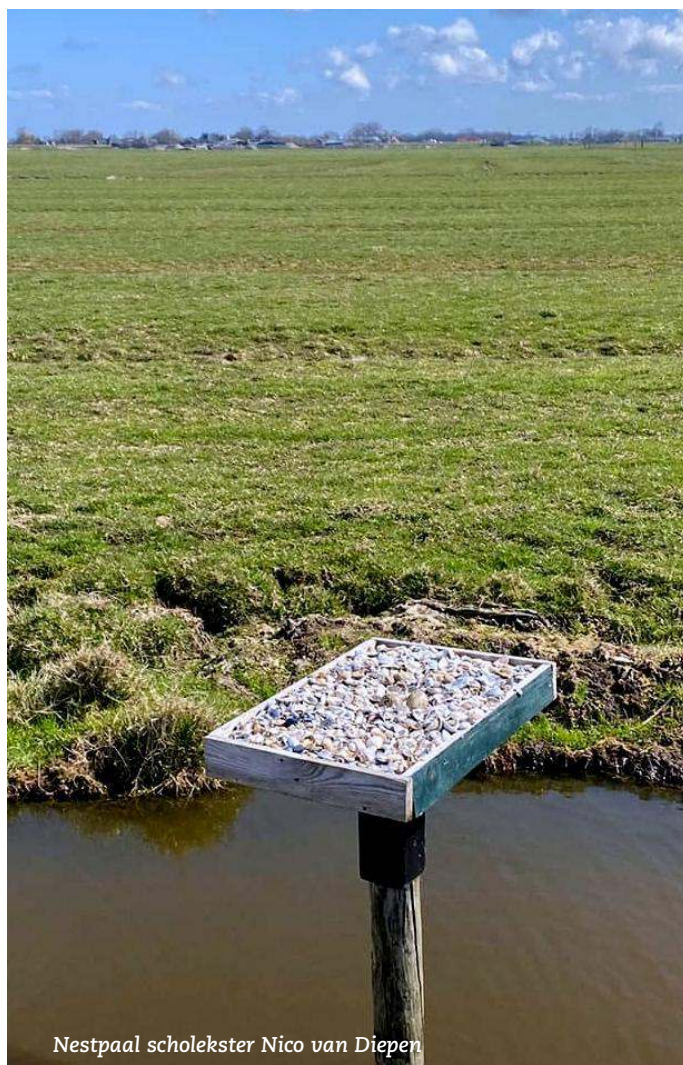
Deze steltloper komt in Nederland het meest langs de kust voor. De laatste jaren verplaatsen ze zich vaker van het platteland naar de stad en nestelen daar graag op een vlakke ondergrond, zoals op platte daken. Maar ook tussen het gras in een weiland kun je nesten vinden. Dat laatste is riskant, omdat boeren tijdens het ploegen of oogsten niet altijd zien dat er een nest ligt.

Op een aantal plekken worden zgn. broedpalen geplaatst met een platform erop met kiezels. Hier kunnen schol-

eksters broeden en roofdieren, marterachtigen en vossen, niet bij de eieren komen. Er wordt nog onderzoek gedaan naar de resultaten van deze broedpalen. Wat kunnen wij doen voor de Scholekster? Zie : <https://www.scholekster.org/>

Tineke

Bron: Sovon en Vogelbescherming.

Nestpaal scholekster Nico van Diepen

Vogelpuzzel

In dit diagram vul je veertien vogels in volgens de omschrijving die eronder staat. Het zijn wat cryptische omschrijvingen. Met behulp van de genummerde vakjes is het goed te doen: gelijke nummers zijn gelijke letters.

Bij juiste invulling komt er in het onderste diagram een spreekwoord tevoorschijn.

Veel plezier, Nico van Diepen

1	3			28	10					
2			30		4	11		20		12
3			23		31			27		
4		8		21	1			23		
5		11	14	19			32		15	16
6		28		23			23			
7		28		30		11		7		2
8			22		30		24			
9		8	17		26		5			
10		14	13							
11	23			29		6	11			
12	2		25	9		18				
13	30		25	23						
14	12	32	22							

- 1: Is daar iemand?
- 2: Lust wel een borrel
- 3: Staat die achter het fornuis?
- 4: Beter dan de zilvermeeuw
- 5: Panorama-vorst of Libelle-monarch
- 6: Runderlekkernij
- 7: Stammenplakker
- 8: Zit knus op de bank
- 9: Lijkt een runderketting te maken
- 10: Goedemiddag Viktor (informeel)
- 11: ¼L? Ik versta u niet!
- 12: Bedorven geheel
- 13: Dof hoofd
- 14: Honderd gulden

1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	12
	13	14	15	16	17	18		19	20		21	22
23	24	25	26		27	28	29	30	31	32		

Voorvertoning film "Onder het Maai- veld" in Concordia

Zondag 19 januari jl. was er gelegenheid in een speciale voorvertoning de film "Onder het Maai- veld" te bekijken. De vertoning vond plaats in Concordia.

EMS FILMS, de makers van "De Wilde Stad" en "De Nieuwe Wildernis", gaan ondergronds met "Onder het Maai- veld". De film over een uiterst actueel thema laat de fascinerende wereld direct onder onze voeten zien en toont het grote belang van een gezonde bodem.

In de op website "Onder het Maai- veld" beschikbare informatie wordt het volgende vermeld:

"Wist je dat een theelepeltje grond meer levende organismen bevat dan dat er mensen op aarde leven? Het bodemleven is heel belangrijk voor ons mensen, maar toch weten we bar weinig over dat ondergrondse leven. Een gezond bodemleven zorgt ervoor dat de aarde water kan vasthouden in natte tijden en opslaan voor droge tijden, koolstof kan opslaan en water kan zuiveren. Ook worden voedingsstoffen in de bodem gerecycled door bodemdieren en helpen ze bij natuurlijke plaagbestrijding. "Onder het Maai- veld" laat je kennismaken met die ongeziene wereld onder onze voeten".

Hoewel er in 70 minuten heel veel informatie over de kijker wordt uitgestort is de boodschap die de film wil brengen duidelijk, het belang van een gezonde bodem. De filmers zijn erin geslaagd een treffend beeld te geven wat er allemaal onder onze voeten gebeurt maar ook dat dit onder- grondse leven niet los staat van wat er bovengronds alle- maal gebeurt en dan met name de invloed van het men- selijk handelen. Zodra het menselijk handelen gericht is op een verandering in de omgang met de bodem zal dat leiden tot een herstel van het bodemleven en dat is in ons eigen belang want: "Een vitale bodem is essentieel voor de verduur- zaming van voedselproductie en helpt ons in de strijd tegen klimaatverandering".

Een prachtige film en ook doordat men in staat is geweest dit alles in beeld te brengen tot aan microscopische opna- mes van schimmels en bacteriën toe.

Wie niet in de gelegenheid is geweest bij deze voorverto- ning aanwezig te zijn kan vanaf 2 maart de film in de bioscoop bekijken.

Louis Knuppel

Foto: website-onder-het-maaiveld.nl

Het Fliertpad, een klompenpad

Het regent, is bewolkt ... en er is koud als ik soch- tends vroeg richting Twello rijd. Mijn vriendin en ik gaan vandaag het Fliertpad verkennen. Een van de mooie klom- penpaden in Gelderland.

Na een uurtje verschijnen er schilderachtige Hollandse luchten, met imponerende wolken en zon. Langzaam ver- dwijnen de wolken en verschijnt een stralend blauwe lucht. De ijzige wind blijft, maar verder prima wandelweer voor een afwisselende wandeling door drassige weilanden, voorjaarsbossen, langs beken en boerenerven.

Dit klompenpad doet me denken aan het klompenpad Tweekelo, waar Wim me op attendeerde. Een paar jaar geleden begeleidden IVN gidsen meermaals grote groepen enthousiaste wandelaars door het mooie Tweekelo. Jam- mer dat die wandeling in de vergetelheid is geraakt. Voor een mooi klompenpad hoeft je eigenlijk helemaal niet ver ..

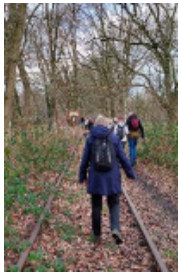
Tineke

Twée belevingen Nieuwjaarswandeling

[De redactie mocht twee enthousiaste verslagen van de IVN nieuwjaarswandeling ontvangen. Ze wil haar lezers geen van beide ontzeggen, vandaar dat beide geplaatst zijn, zowel van Celia Horst als van Stephanie Herlaar.]

Zaterdagmiddag 7 januari, een mooie middag om samen al wandelend het nieuwe jaar én elkaar te begroeten. Onder een vriendelijk zonnetje, met een temperatuur van zo'n 10 graden Celsius verzamelden we ons op het dorpsplein van Lonneker. Nico nam gebak in ontvangst en telde de "koppen" waarna we (zonder Nico) al snel op pad gingen met Hanneke als gids voorop.

Hanneke leidde ons al snel de bebouwde kom uit over een oud spoor. Bijzonder, zo'n stukje spoor in het bos. Waar komt dat vandaan? Het brengt ons bij een stukje geschiedenis van het treinverkeer in Nederland. In 1839 vierde Nederland een heugelijk feit: het eerste treintraject werd in gebruik genomen! En wel tussen Amsterdam en Haarlem.

Een hele vooruitgang in de ogen van velen. Het duurde nog zo'n 50 jaar voordat ook Enschede die luxe vorm van vervoer kreeg, maar in 1890 was het zover: tussen Enschede en Oldenzaal werd ook een spoor in gebruik genomen. Veel van dat spoor bestaat helaas niet meer. Lijnen werden opgeheven en dat wat niet meer werd gebruikt werd afgebroken. En daar waar vroeger ijzeren spoor en bielzen lagen, staan nu huizen, bedrijven of heeft de natuur het weer veroverd. Het stukje spoor waar Hanneke ons langs leidde is dan ook niet origineel, maar is in 2007 teruggelegd. 30 meter lang, mét dwergsein én andreskruis, als herinnering aan de spoorlijn die hier ooit was.

Na een spannende oversteek over een drukke weg voerde onze wandeling ons gedurende zo'n 5 km. door mooi Twents landschap. Prachtige luchten boven glooiende essen mochten we aanschouwen (zie foto op pagina 3). We negeerden een "verboden toegang" vanwege gevaarlijke bomen. Stonden stil bij een pluktuin met een hek waarop een tekst stond die voor gespreksstof zorgde.

Verderop aanschouwden het lapje grond waar Marjan met de scepter zwaaien mag. Mooi hoe ze vol passie en trots haar plekje aan ons liet zien! En nadat we links aanhielden, stonden we ineens voor de Lonneker molen. De vrolijke molenaar nodigde ons uit om even een kijkje te komen nemen. Wat sommigen zich geen twee keer lieten zeggen. Het gaf anderen de gelegenheid om even de sanitaire voorzieningen te bezoeken. En dan waren er ook nog die ontdekten dat het hooikoortsseizoen al weer in gang was gezet: de hazelaars hadden alweer verdacht fris groene katjes hangen. De tranen rolden me geregeld over de wangen...

Al verder wandelend kwamen we bij een stukje bos wat onderdeel uitmaakt van landgoed de Welle. "In 1830 kocht B.W. Blijdenstein 10 hectare heide voor het landgoed De Welle en in 1842 nog eens 14 hectare.

Tot 1830 zag het terrein van De Welle er anders uit dan tegenwoordig. De heidevelden strekten zich nog over grote oppervlakten uit en bossen waren er slechts hier en daar. Van de Elzenbelt op de Welle had men een ruim uitzicht over een groot deel van Twente. Zelfs het Slot Bentheim kon je vanaf de Welle zien liggen."

Bron: <https://www.landgoedereninoverijssel.nl/>

Wat we nu zagen was een strook bos waar flink gekapt was.

Naast het pad lagen aan weerszijden stukken boom en in de grond afgezaagde stronken. Gevolgen van de droogte?

Erika vond een hartvormige schijf die ze even later toen we de drukke weg weer overstaken liefdevol als een soort klaar-over-bordje ophield naar het verkeer, wat ons prompt voorrang verleende waardoor allen veilig over konden steken.

En zo kwamen we weer uit op de Dorpsstraat van Lonneker en vonden we op nummer 44 een prachtig klein kerkje met de naam "Kapel uit liefde". Een kerkje dat er al sinds 1911 staat en waarachter ook nog een Bijbeltuin is ingericht waar allerlei planten, bomen en struiken te vinden zijn die in de Bijbelverhalen genoemd worden. Daar zijn we niet meer wezen kijken.

We hadden zin in koffie! Dus werden schoenen ingewisseld voor pantoffels of grondig afgeborsteld en konden we naar binnen waar Nico ons verwelkomde met koffie, thee en heerlijk huisgemaakt gebak. Er was tijd en ruimte om elkaar te ontmoeten, ook hen die niet mee konden wandelen maar wel naar deze gezellige plek waren gekomen. De wandeling, maar zeker ook deze plek van ontmoeting waren super georganiseerd! Petje af voor de organisatie! Rest mij nog één vraag: wie heeft de boon gevonden in de tulband van Nico?

Celia Horst

Zaterdag 7 januari 2023 was de nieuwjaarswandeling van IVN Enschede. Om half twee stonden we met 35 personen klaar op het Marktplaatsje in Lonneker. Allemaal de wandelschoenen al aan voor de eerste wandeling van 2023!

Het eerste stuk van de wandeling was over een oud treinspoor, onderweg zagen we ineens nog bielzen met een stuk spoor, als herinnering aan wat ooit was! In dit stuk van Lonneker was ik nog nooit geweest; ik had geen idee dat Lonneker zo groot was.

Samen de Oldenzaalsestraat oversteken was wel spannend: dat is een drukke weg! Aan de overkant vond iemand een overhellende boom gevaarlijk genoeg om d.m.v. een plakkaat aan te geven dat we een bepaald pad niet mochten volgen. Maar eigenwijs als we zijn hebben we dat pad toch gelopen: gelukkig niets gebeurd, iedereen kwam aan de andere kant van het pad weer uit het bos! Geen gewonden dus.

Lopen met een grote groep maakt dat je soms van die korte hap-snap gesprekjes hebt onderweg, maar net wie naast of bij je in de buurt loopt. Stevig doorlopend kwamen we langs een prachtig klein kapelletje langs de weg. Weer een tijdje langs een straat lopen was leuk, auto's keken goed uit en plots kwam er een antiek modelletje langs.

Bij de molen hebben we pauze gehouden, om foto's te maken, om te horen wat de molenaar te vertellen had over de molen, om de jongste molenaar van Nederland te horen vertellen over zijn molenaar-zijn!!

Hij is dus dorpsmolenaar geworden, omdat hij de opleiding niet helemaal afgemaakt heeft i.v.m. zijn andere schoolopleiding. Daarom werd hij dus dorpsmolenaar, dan ben je molenaar op een bepaalde molen! Er had een heel verhaal over hem in de Tubantia gestaan: <https://www.tubantia.nl/enschede/remco-uit-enschede-is-18-jaar-en-molenaar-deze-ouderwetse-machine-is-prachtig-a98c32ef/>

Nog een klein stukje (1,2 km) naar de koffie, maar niet zonder nog een hindernis. Een mevrouw in een SUV vond, om voor ons onbekende redenen, dat we niet langs het pad mochten lopen en hield ons tegen, we mochten wel door het bos! Dat maar gedaan dus, gelukkig was dat ook een goed te belopen pad. Opnieuw de Oldenzaalsestraat oversteken en via de Dorpsstraat naar De Heerdstee waar onze koffie al bijna klaar stond!

En niet alleen koffie of thee: vele taarten en cakes stonden er uitgesteld op een van de tafels! Zo nog even samen nakletsen, kennis maken en elkaar een fijn nieuw jaar wensen was super!! Nico en Hanneke bedankt voor de organisatie, alle bakkers hartelijk bedankt voor het lekkers!

Als laatste dan nog de foto van alle schoenen buiten :-)
Binnen was lekkere vloerbedekking dus op de sokken lopen was geen straf!!

Leuk stilleven zo, na een wandeling van bijna 4,5 km :-)
Stephanie Herlaar

Project Nectar index

In 2023 willen wij vervolg geven aan het project Nectarindex. In dit project gaat het om de natuurkwaliteit van wegbermen in het buitengebied. Hoe staat het er voor met de rijkdom aan planten en insecten?

Dit is een project waar wij in 2022 mee zijn begonnen en stukje bij beetje wordt het buitengebied ingekleurd met waarden die aangeven hoe het gesteld is met de nectarhoudende bloemen. Meer informatie is te vinden op: <https://www.floron.nl/nectarindex>. Hier is ook te zien hoe Enschede er vorig jaar voor stond. Zoals je weet gaat het niet goed met de flora en fauna langs onze wegen. Steeds meer ruigte en steeds minder bloeiende planten, dus minder nectar. En daardoor weer minder wilde bijen en andere insecten. Meestal komt dat doordat bermen steeds op dezelfde ruwe manier wordt gekleurd. Beter zou het zijn als er ecologisch maaibeheer wordt toegepast, rekening houdend met plaatselijke omstandigheden. Met de Nectarindex kunnen we daar inzicht in krijgen.

De Nectarindex is een mooi voorbeeld van 'citizen science'. Burgers kunnen een bijdrage leveren aan de kennis van de natuurkwaliteit in een gebied, ook hoe die in de tijd verandert maar ook hoe die verbeterd kan worden. Meten is weten. Meedoen kan iedereen die geïnteresseerd is. We gaan straks planten in bermen tellen volgens een standaardmethode die overal in Nederland wordt gebruikt. Dat doen we in kleine groepjes. Veel kennis van planten is er niet voor nodig, we kijken in eerste instantie naar een beperkt aantal soorten en al doende leert men. Bovendien gaan we dit project in samenwerking doen met specialisten die veel weten van planten en insecten, te weten de Enschedese afdeling van het IVN en ENHOE. Het is een leerzaam en nuttig project dat we de hele zomer kunnen blijven doen.

Op zaterdag 29 april is er een instructie-ochtend en starten we met het project. Als jullie interesse gewekt is en je wilt meegaan op zaterdag 29 april meld je aan via secretaris@enschede.knnv.nl. Voor andere vragen over het project kun je contact opnemen via een mail aan: info@enhoe.nl.

door: Erik Rolevink, Hanneke van Dorp en Kevin Collins

- Datum : zaterdag 29 april 2023
- Starttijd : 10.00 uur - eindtijd : 12.00 uur
- Startpunt: kruising Kettingbrugweg en de F35
- GPS: 52.2481, 6.8217
- Telefoon: (gedurende dag van de excursie): 06-25 43 00 75
- Kosten: gratis

Bijententoonstelling en bijenroute

Er zijn weliswaar 360 verschillende soorten wilde bijen in Nederland, maar hun aantal neemt de laatste jaren sterk af. De belangrijkste oorzaken zijn gebrek aan nectar- en stuifmeelbronnen, pesticidengebruik, klimaatverandering en ziektes. Help de wilde bij door te zorgen voor de juiste nestgelegenheid, geen pesticiden en meststoffen te gebruiken, maai je gras wat minder vaak, leg een bloemborder aan, zaai een bloemenweide, plant bloembollen of kies voor inheemse struiken en bomen die veel bijen aantrekken.

Nu Hennik & Dika weer naar huis zijn, werken we achter de schermen hard aan een nieuwe bijententoonstelling in het Lammerinkswönner. Deze tentoonstelling is met name gericht op de wilde bij en bedoeld om kinderen tot ca. 9 jaar te laten zien hoe belangrijk bijen zijn voor ons mensen.

Er is van alles te zien en te doen. Er zijn panelen met opdrachtjes, er is een bijen memoriespel, diverse kleurplaten, een bijenmasker dat je thuis kunt maken en er zijn zoekplaten met bijen om mee naar huis te nemen. In tegenstelling tot de honingbij leeft de wilde bij niet in een volk met een koningin bij elkaar. Nee, de wilde bij leeft alleen en nestelt soms in het zand, tussen takjes of in gaten in een muur. Er zijn ook voorbeelden van bijenhôtels, zodat je kunt zien wat jij in je eigen tuin kunt doen voor de wilde bij. Op zaterdag 22 april hopen we met een aantal IVN vrijwilligers de bezoekende kinderen te kunnen helpen bij het maken van een bijenhotel of zgn. "zaadbommen", kleibolletjes met bloemzaadjes voor de wilde bij.

Op zaterdag 22 april wordt ook de "Bijenroute" officieel geopend in het Ledeboerpark/Wageler. Deze wandelroute loopt ondermeer langs het Koetshuis waar de bijenvereniging een tentoonstelling voor alle leeftijden heeft opgesteld, langs de Oldenhof en de Viermarken. Op een 9-tal punten kun je informatie over het leven van diverse wilde bijen vinden, ook via QR-codes. Houd de pers de komende tijd in de gaten .. Het is de moeite waard!

- Meer weten over bijen ? Kijk dan op :
- www.ivn.nl/aanbod/nederland-zoemt/en
- www.bijenverenigingenschede.nl/het-koetshuis/
- Tot 31 maart gratis bloemenzaad voor de wilde bij ? Kijk dan op :
- www.groenbezig.nl/aanbod/bloemenlint-enschede-1

Tineke Eitink

Samen bijen tellen op 15 en 16 april

Op 15 en 16 april 2023 is de zesde Nationale Bijentelling. Tel je mee? Vooraanmelden via nationalebijentelling.nl

Waarom bijen tellen?

Hoe meer we over bijen weten, hoe beter we de bij kunnen helpen. Daarom vragen we iedereen om mee te doen aan dit landelijk bijenonderzoek. In Nederland komen bijna 360 bijensoorten voor. Ruim de helft daarvan is bedreigd. Bijen zijn belangrijk voor bestuiving. 80% van onze eetbare gewassen en bijna 90% van onze wilde planten worden bestoven door bijen en andere insecten.

Over de Nationale Bijentelling

De Nationale Bijentelling is een gezamenlijk project van Naturalis, Natuur & Milieu, IVN Natuureducatie en LandschappenNL. Het doel is om zoveel mogelijk over bijen te weten komen, zodat we de bij beter kunnen helpen. Daarom vragen we iedereen om mee te doen aan dit landelijk bijenonderzoek. De Nationale Bijentelling wordt georganiseerd in samenwerking met EIS Kenniscentrum Insecten en Waarneming.nl. Bron: IVN.nl

Bijentelling - foto IVN Beeldbank Anne Kaere

Op zoek naar het prille voorjaar ..

Op 17 februari hielden wij een publiekswandeling 'op zoek naar het prille voorjaar' in het Ledeboerpark. We waren een week van tevoren op voorwandeling geweest. Er hadden zich een stuk of dertig deelnemers aangemeld. Het regende 's ochtends en het waaide nogal hard maar tijdens de wandeling was het droog. In drie groepen verdeeld wandelden we via de lindelaan (met bloeiende kornoelje) en het hertenkampje naar de heemtuin en vandaar naar het Koetshuis, waar sneeuwkllokjes en de winterakonieten volop in bloei stonden. Vandaar bezochten we de Viermarkenlinde en VanHeeksbleek met mooie geschiedenisverhalen. We lieten de mannelijke en vrouwelijke bloempjes van de hazelaar zien en vertelden iets over het hoogteverschil (es- en weilanden) ten oosten van het Lammerinkswönnner. Een aangename en door deelnemers goed gewaardeerde wandeling.

Leny van Veen

.. tijdens een voorjaarswandeling in het Abraham Ledeboerpark 17 februari 2023

“Zó had ik het me niet voorgesteld” klappertandde ik, terugdenkend aan het optimisme waarmee ik me had opgegeven voor de voorjaarswandeling in het Abraham Ledeboerpark..... Ik denk dat het druilerige, winderige en grijze weer dan ook de reden was, dat een paar mensen van de aanmeldingslijst niet kwam opdagen. Zo vertrokken Hanneke en Martin met een flink aantal volgers en kon ik me daarna met de laatste drie enthousiastelingen bij Greetje aansluiten. Een – bijna – privé excursie, die me de kou heel snel deed vergeten!

In uitgestrekte velden van groene punten, aan de voet van kale boomstammen, beloofden alle narcissen om binnenkort voor een fotogeniek decor te gaan zorgen. Net zoals de dikke knoppen in de meeste rododendrons. Helaas leken sommige verdorde struiken nog te lijden onder de droge zomer van vorig jaar. Maar de gele bloemetjes van kornoelje toverden gelukkig iets vrolijks tegen de grijze lucht. En eenmaal aangekomen bij de mammoetboom in het centrum van het park knalde een tapijtje van winterakonieten ons als zonnetjes tegemoet. We speurden uiteraard ook in de heemtuin naar voorjaarsboden. Iemand in ons groepje bleek hier vroeger als vrijwilliger regelmatig de handen uit de mouwen te hebben gestoken. Jammer dat zij inmiddels in Canada woont, want vrijwilligers blijken voor het onderhoud van de heemtuin broodnodig te zijn.

Behalve het “piu piu” van een boomklever, een “fietspompe” van een koolmees en het gekras van een ekster bleek er op vogelgebied deze middag niet veel te horen. Luisteren deden we het meest naar alle informatie waarmee Greetje ons verwende. Aan de hand van een plattegrond uit 1890 - afkomstig van de website Topotijdreis - kon zij ons bijvoorbeeld bij de Vier Markenlinde en bij de Van Heeksbleek de historie van dat gebied laten zien. Leuk hoe ze daarbij onopvallend Lenie, als gids-in-opleiding inschakelde.

Gezien de voorspelde weersomstandigheden is het geen wonder, dat we die middag vrijwel geen andere wandelaars in het Ledeboerpark tegenkwamen. Toch was éven spitsuur, op het moment dat de drie groepen IVN-ers elkaar onderweg tegen kwamen. Aan alle vrolijke gezichten te zien, hebben de thuisblijvers die middag echt iets gemist!

Els Laroy

Viermarkenlinde. Foto Els Laroy

Winterakonieten Ledeboerpark. Foto: Els Laroy

De Abraham Ledeboers en het Abraham Ledeboerpark

Toen ik wat opzocht over het park en de familiegeschiedenis bleek al gauw dat er niet 1 maar vele Abraham Ledeboers zijn geweest. In een beschrijving kwam ik al 7 generaties met de naam Abraham Ledeboer tegen en het zou me niet verbazen als daar nog eens vele Abraham Ledeboers aan vooraf zijn gegaan. Alleen de laatste 4 generaties zal ik hier kort beschrijven, omdat die in verband gebracht kunnen worden met het Abraham Ledeboerpark.

Abraham Ledeboer, 1816-1850

Hij was de zoon van fabrikant Abraham Ledeboer (1780-1841) en trouwde met Maria Geertruid van Heek uit de fabrikeursfamilie. Zij kregen 5 kinderen, waarvan de oudste Abraham heette.

Abraham Ledeboer ("Bram"), 1842-1897

Hij heeft veel betekend voor Enschede. Hij heeft gewerkt in de textielfabriek Van Heek & Co., was commissielid van een schooltje van arbeiderskinderen, werd in 1873 raadslid en in 1887 wethouder van Enschede.

Hij trouwde in 1876 met Christine Catharine Nordbeck (1851-1879) en kreeg 2 kinderen: Abraham Hendrik en Gerhard Theodoor. Zijn vrouw overleed na de geboorte van Gerhard en Gerhard zelf op 4-jarige leeftijd.

In 1880 koopt hij grond in de omgeving van erve 't Wageler en laat daar een villa en een park aanleggen. Het park wordt aangelegd in de Engelse landschapstijl door Dirk Wattez. De poort van het park is afkomstig van landgoed Rozenburg in Den Haag. Het koetshuis stond er al sinds 1863.

In 1882 hertrouwt hij met de 16 jaar jongere Auguste Frederike Charlotte Hartung (1856-1949). Ze krijgen 5 kinderen, wat maakt dat er 7 kinderen in de villa hebben gespeeld. In 1888 is hij betrokken bij de oprichting van de Nederlandse Heidemaatschappij.

In 1890 wordt er een Sequoiadendron giganteum meegenomen van een vakantie in de VS en naast de villa geplant. In 1895 werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. In 1896 overlijdt hij na een ongeluk met een paardenrijtuig.

Abraham Hendrik Ledeboer, 1877-1966

Hij was diecteur Kon. Textielfabrieken Van Heek en Co. en directeur NV Ontginningen Erven Abraham Ledeboer. Er zijn door de familie Ledeboer grote oppervlakken (800 ha) grond gekocht bij Gemert, Brabant. Dit werd "Landgoed De Stippelberg" en is later overgedragen aan Natuurmonumenten. Abraham Hendrik was veelal woordvoerder voor de familie.

Hij trouwde in 1901 met Hendrika Geertruida Jannink (1878-1946) en kreeg 4 kinderen, waarvan het tweede kind

een zoon was met de naam Abraham.

Rond de jaren 1930 worden de vijvers in het park aangelegd en worden er twee arenden geplaatst op de poort.

Abraham Ledeboer, 1903-1944

Hij trouwde in 1942 met Lotta Clara Hudig (1913-2002), maar stierf kinderloos in concentratiekamp Neuengamme. Hier eindigt dus deze tak van de Abraham Ledeboers. In 1956 zal de familie Ledeboer in naam van de laatste Abraham Ledeboer het park schenken aan de gemeente Enschede op voorwaarde dat de villa zal worden afgebroken. De naam Abraham Ledeboerpark is een vernoeming (eerbetoon) aan de laatste Abraham Ledeboer.

Villa van de familie Ledeboer in het Abraham Ledeboerpark, gebouwd in 1880. Mogelijk staat de Sequoiadendron giganteum (Mammoetboom) rechts naast het huis.

Martin Hoek

Narcissen Ledeboerpark, gepoot door leerlingen van de Herfstkring

Poelenonderzoek Bonhoeffer, assistenten gevraagd

Ook dit jaar gaan 4 e klas Havo en VWO leerlingen van het Bonhoeffercollege onderzoek doen naar de kwaliteit van kikkerpoelen in de Zuid Esmarke bij Enschede. Ze gaan o. a. watermonsters nemen en waterbeestjes inventariseren. Daarbij is assistentie nodig. Voor de jongeren is het een mooie opdracht in het kader van het vak biologie (ecologie). Voor de poeleigenaren en onszelf kan dit onderzoek waardevolle informatie opleveren.

Je kunt je nu al aanmelden om te assisteren bij dit project !

De twee onderzoeksdagen zijn gepland op: maandag 5 juni en dinsdag 6 juni. Dat zijn dus de beide ochtenden waarop assistentie nodig is. We willen alle assistenten vooraf een training geven en "hun" poelen samen met hen bezoeken. Deze instructies zullen we houden in de weken voorafgaand aan 5 juni. Waar en wanneer dit precies plaatsvindt wordt in overleg met de assistenten afgesproken.

Wat vragen we van de assistenten?

Op de onderzoeksdagen sta je op tijd klaar op het erf van boer Varvik, centraal gelegen in de Zuid Esmarke. De eerste leerlingen arriveren daar om 9:00 uur en je begeleidt dan een groepje van drie leerlingen naar "jouw" twee poelen. De leerlingen gaan daar watermonsters nemen, waterbeestjes bekijken en een vragenlijst invullen, bij dit alles is jouw hulp nodig.

Om 11:30 uur arriveert er een tweede groepje leerlingen bij erve Varvik en met hen ga je dan weer naar jouw beide poelen. Uiterlijk 13:30 uur zit de assistentie er dan op. Let op: we vragen je assistentie dus voor twee ochtenden! Liefst voor beide maar het mag ook voor één van beide. In totaal hebben we minstens 10 assistenten nodig (waarvan enkele reserve).

Hoe geef je je op als assistent?

Stuur daarvoor een mail naar info@enhoe.nl

Je kunt daarin aangeven voor welke onderzoeksdagen je beschikbaar bent: 5 en/of 6 juni. Hou er rekening mee dat je ook aan de voorafgaande instructie kunt deelnemen.

Door Anton Heuven, Hanneke van Dorp en Erik Rolevink

Bijzondere lezingen Museumfabriek

Onze gids Jacques Simon is vrijwilliger bij de Museumfabriek. Hij presenteert dit voorjaar aan aantal interessante lezingen. De lezingen beginnen om 14.00 uur:

25 maart: reptielen herkennen

In de tweede lezing in deze reeks zal het herkennen van reptielen worden behandeld. Het herkennen van de soorten die in Nederland voorkomen en dan vooral gericht op de soorten die in Drente, Twente en de Achterhoek voorkomen.

15 april: dagvlinders door Wim Lengton

De vierde natuurlerzing gaat over herkenning van de diverse groepen vlinders in Nederland: de dagvlinders (411 soorten), de nachtvlinders (872 soorten) en de micro's (Officieel de micro-lepidoptera) (49 families met 1510 soorten).

22 april: zoogdieren

Behandeld worden de diergroepen muizen zoals de spitsmuizen, de vlee"muizen", de ware muizen, en woelmuizen. Ook andere knaagdieren, maar ook de roofdieren zoals de marterachtigen en de grote zoogdieren (evenhoevigen) passeren de revue. Veel dieren waarvan je weet dat ze er zijn, maar die je bijna nooit echt ziet, maar wel hun sporen.

Als je hierbij wilt zijn moet je je even aanmelden bij : jacquessimon@kpnmail.nl

Publiekswandelingen

- 30 maart, 14.00 uur, Langs Boerenwegen
- 4 april, 14.00 uur, Buurserzand, uitsluitend voor Visueel gehandicapten en hun begeleiders
- 10 april, 5.30 uur (heel vroeg dus!), Vliegveld, Vroege vogelwandeling
- 12 mei, 13.30 uur, Stadsrandwandeling door het Wooldrik
- 2 augustus, 20.00 uur, Buurserzand, Reeënexcursie
- Voor alle wandelingen geldt: aanmelden via de website!

Toegevoegde letter

Oplossing van de puzzel uit het winternummer :

De combinaties Steken-Stekken Buien-Buiten Brons--Bronst Spie-Spier Lever-Liever Bron-Brons West-Woest Kast-Kwast Harig-Haring Ver-Veer leveren de volgende letters: KTTRISOWNE. Hiervan is het woord WINTERKOST te maken. Drie inzenders mailden mij dit woord. Na loting is het prijsje gegaan naar Pim Bosman.

Van Pim kwam ook nog een originele inzending. Hij wist van de gevonden letters ook het woord kitworsten te maken. Nooit van gehoord maar het is een bestaand woord. Een bepaald type kitpatroon die je in een kitspuit kunt stoppen, heet inderdaad een kitworst. Ook nog een eervolle vermelding voor Pim.

Lammerinkwönnner met oude kruidentuin

Uitzicht vanuit het Lammerinkwönnner op de kruidentuin - Marielle Husers

De kruidentuin van het Lammerinkwönnner gaat op de schop en wordt helemaal gerenoveerd. Er komt een geheel nieuwe indeling met nieuwe kruidenplantjes. Op deze foto is Frank druk bezig met het gereed maken van de grond voor de nieuwe plantjes.

Van de redactie

De redactie was blij verrast met alle ingezonden bijdragen aan deze Voorjaarseditie. Deze keer beslaat het Jaarverslag een flink aantal pagina's. En er kwamen zoveel boeiende artikelen binnen, dat de moeilijke keuze gemaakt moest worden om een aantal door te sluisen naar de Zomereditie. Alle inzenders enorm bedankt. Zo maken we samen een mooi verenigingsblad. Dat geeft de burger weer moed !

Louis Knuppel

Inleveren kopij

We streven ernaar ook voor de volgende zomer uitgave van de GidsenGids weer een mooie, volle gids samen te stellen. Daarom vragen we jullie graag om je kopij vóór 1 juli 2023 o.v.v. " Kopij Gidsengids " te mailen naar dit tijdelijke mailadres :
ivnenschedesecretariaat@gmail.com

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

ivn natuur
educatie
Enschede

INDIEN ONBESTELBAAR: BOUWHUISHORST 23, 7531 EZ ENSCHEDE

Helleborus - foto Wim Pauw